

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Διαπολιτισμική Παιδαγωγική στο Νηπιαγωγείο

10: Εκπαιδευτικές προσεγγίσεις διαχείρισης
της πολυπολιτισμικής διαφορετικότητας:
Πολυπολιτισμική εκπαίδευση

Αρβανίτη Ευγενία

ΤΕΕΑΠΗ, Πανεπιστήμιο Πατρών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
 - που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
 - που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο
- Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Αρβανίτη Ευγενία 2015. «Πολυπολιτισμικότητα και Σχεδιασμοί Μάθησης». Έκδοση: 1.0. Πάτρα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.upatras.gr/courses/PN1549/>

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Πατρών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοπός ενότητας

- Να διερευνηθεί η κοινωνική αντιμετώπιση της Διαφορετικότητας και οι πολιτικές διαχείρισης της.
- Να μελετηθεί η πολυπολιτισμική προσέγγιση και η έννοια της ενσωμάτωσης

Δραστηριότητα

- Τι σημαίνει ενσωμάτωση εθνοτικών ομάδων;
- Μπορείτε να εξηγήσετε πώς ο όρος αυτός σχετίζεται με τα γεγονότα της Κριμαίας;

Ενσωμάτωση

- Επικράτησε μετά τα μέσα της δεκ. του 1960.
- Λόγω της ανάγκης για πιο εξειδικευμένη **ενίσχυση των μαθητών για την αποτελεσματικότητα ενσωμάτωσή** τους στην εθνική κοινωνία. - η αφομοίωση δεν προχωρούσε ικανοποιητικά.
- Στόχος η **ισότητα ευκαιριών** και η ανεκτικότητα για τη δημιουργία μιας πολιτισμικά αρμονικής και ισόνομης κοινωνίας.
- Παραδοχή ότι κάθε εθνοπολιτισμική ομάδα είναι φορέας διαφορετικών πολιτισμικών συστημάτων που αλληλεπιδρούν με την κοινωνία και δημιουργούν νέες πολιτισμικές εκφράσεις ή ενδιάμεσους πολιτισμούς.
- Έμμεση παραδοχή ότι δημιουργείται μια νέα εθνική ταυτότητα στην οποία η εθνική είναι ένα κομμάτι της.

Ενσωμάτωση και ετερότητα

- Η θεωρία της ενσωμάτωσης στηρίζεται στην πολυεθνική ιδεολογία- στην **παραδοχή** ότι οι **πολιτισμοί πλειοψηφίας και μειονοτήτων παρουσιάζουν διαφορές αλλά και κοινά σημεία.**
- Η ενσωμάτωση αποδέχεται και αναδεικνύει τις **εθνοπολιτισμικές διαφορές** στο βαθμό που δεν αμφισβητούν και δεν προκαλούν την κυρίαρχη εθνική κουλτούρα και στοχεύουν στη σταθερότητα και της κοινωνικής συνοχής.
- Η ανεκτικότητα της ετερότητας βασίζεται στην αντίληψη ότι υπηρετείται καλύτερα ο απώτερος στόχος της **αφομοίωσης** με την παροχή δυνατότητας στις εθνοπολιτισμικές ομάδες να διατηρήσουν κάποια από τα χαρακτηριστικά τους για να συμμετέχουν τόσο στο εθνικό όσο και στον εθνοτικό πολιτισμό τους.

Πολιτισμική αρμονία

- Η αποδοχή της ετερότητας μέσα από την ανεκτικότητα και το σεβασμό της πιστεύεται ότι θα **ενισχύσει και τις κοινές εκείνες αξίες στις** οποίες στηρίζονται η κοινωνία και οι θεσμοί.
- Στόχος δεν είναι η πλήρης συμμόρφωση αλλά η πλήρης υιοθέτηση βασικών κοινών **εθνικών** αξιών που είναι αδιαπραγμάτευτες.
- Μια τέτοια στάση θα αποφέρει την κοινωνική επιτυχία και γιαυτό η **ισότητα ευκαιριών** είναι σημαντικό ζήτημα. – είναι ζήτημα κοινωνικού ελέγχου.

Ενσωμάτωση και εκπαίδευση

- Εκτός από την επίσημη γλώσσα σημαντική είναι και η διδασκαλία **εθνοτικών γλωσσών** καθώς και εξειδικευμένων πολιτισμικών προγραμμάτων που θα διαφωτίζουν πλευρές τις εθνοπολιτισμικής διαφορετικότητας σε μια κοινωνία- **πάντα όμως από τη σκοπιά του κυρίαρχου πολιτισμού** και πάντα για την επιτυχία του καθιέρωση.
- Η (πολυ)γλωσσική και πολιτισμική διδασκαλία δεν είναι αυτοσκοπός αλλά εξυπηρετεί την αφομοίωση.
- Οι μαθητές θα πρέπει να ενσωματωθούν και να προσαρμοστούν στις εθνικές κοινωνικές δομές.
- Η ισότητα ευκαιριών στηρίζεται στην ικανότητα των μαθητών να ανταποκριθούν στους στόχους ενός κυρίαρχου εθνικού συστήματος παιδείας.

Δραστηριότητα

- Σκέψου τις βασικές ομοιότητες και διαφορές της αφομοίωσης και της ενσωμάστωσης.
- Πώς θα χαρακτήριζες την ελληνική κοινωνία; Παρατηρούνται αφομοιωτικές νοοτροπίες;

Δραστηριότητα

- Ελληνική κοινωνία
- αφομοιωτικές νοοτροπίες/απόψεις
 - Κατοχή της κυρίαρχης γλώσσας
 - Ο ξένος/άλλος = πρόβλημα
 - Γραφειοκρατία/ απαγορευτική
- **Θρησκευτική αφομοίωση ? Debate**
- Νοοτροπίες ενσωμάτωσης
 - Διαδικασίες ισότιμης ένταξης
 - Μας παίρνουν τις δουλειές

Πολυπολιτισμικός/τητα

- Ο όρος χρησιμοποιείται για να περιγράψει μια κοινωνική πραγματικότητα και τη διαδικασία εξέλιξής της

Πολυπολιτισμική Προσέγγιση

- Εμφανίζεται στη δεκ. του 1970 λόγω του ότι
 - οι στρατηγικές αφομοίωσης και ενσωμάτωσης δεν αποδίδουν
 - η εθνοπολιτισμική διαφορετικότητα γίνεται πλέον μόνιμο χαρακτηριστικό των σύγχρονων κοινωνιών
- **Υπήρχαν σημαντικά κινήματα αντιρατσιστικά, μειονοτήτων, πολιτικών δικαιωμάτων και ισότητας ευκαιριών επέβαλαν τη συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας της κοινωνικής πραγματικότητας**

Εθνότητα/στατικό πολυπολιτισμικό μοντέλο

- Μέχρι τις πρώτες δεκ. του 20^{ου} αι. επικρατούσε η φιλοσοφία της **γενετικής-βιολογικής κατωτερότητας** των ομάδων με διαφορετικά φυλετικά χαρακτηριστικά.
- Η σχολή του Σικάγου καθιέρωσε αυτές τις διαφορές ως εθνοτικές ή πολιτισμικές
- Ο όρος **εθνότητα** χρησιμοποιήθηκε για να νομιμοποιήσει την ανωτερότητα της κυρίαρχης ομάδας και να χαρακτηρίσει τις μειονοτικές ομάδες που ξεχώριζαν από τη νόρμα.
- Ο πολιτισμικός πλουραλισμός ονομάζεται εθνοπολιτισμικός πλουραλισμός.
- Κριτήριο **πολυπολιτισμικότητας** ορίζεται η ύπαρξη **διαφορετικών, απόλυτα διακριτών, κλειστών, ομοιογενών** και στατικών πολιτισμικών ταυτοτήτων/εθνοτήτων/εθνοπολιτισμικών ομάδων
- Ο εθνοτικός πλουραλισμός ήταν το χαρακτηριστικό των κοινωνιών που εξελίχθηκαν μέσα από τη μετανάστευση.
- Ο όρος ήταν προβληματικός γιατί παρέπεμπε σε μια **στατική θεώρηση του πολιτισμού** των εθνοτικών ομάδων και της αναπαραγωγής και όχι εξέλιξης αυτού.

Έμφαση – παραδοχές της Πολυπολιτισμικής προσέγγισης

- Παραδέχεται και ενθαρρύνει την ύπαρξη της πολιτισμικής ετερογένειας και τονίζει την κοινωνική συνοχή μέσω της διαφορετικότητας.
- Υποστηρίζεται η **ενσωμάτωση στον κοινό πολιτισμό** με πολύ πιο ευέλικτους και δημοκρατικούς τρόπους.
- Η κοινωνική αρμονία, συνοχή και ένταξη επιτυγχάνεται μέσα από τον πολιτισμικό πλουραλισμό και την αποδοχή του.

Πολυπολιτισμική εκπαίδευση

- Στη δεκαετία του 1970 εμφανίζεται μια πληθώρα πολυπολιτισμικών προγραμμάτων για να **αντιμετωπιστεί η σχολική αποτυχία** των παιδιών μεταναστευτικών ομάδων.
- Η έμφαση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων επικεντρώνεται στη **γνώση των διαφορετικών πολιτισμών**, στη θετική αυτοαντίληψη των μαθητών από διαφορετικές εθνικότητες, στην εξάλειψη των στερεοτύπων, στην ανεκτικότητα, στην αναγνώριση της πολιτισμικής ετερότητας.
- **Κεντρική ιδέα ήταν ότι μαθαίνοντας κάποιος για την εθνοτική του καταγωγή/παράδοση θα βελτίωση την αυτοαντίληψή τους και συνεπώς την επίδοσή του.**
- Η γνώση των διαφορετικών πολιτισμών από την κυρίαρχη ομάδα θα άμβλυne και τις προκαταλήψεις και τις διακρίσεις.

Δραστηριότητα

- Προβληματιστείτε για τις ευρέως διαδεδομένες παρανοήσεις για την πολυπολιτισμική εκπαίδευση... ότι
 - *Η ΠΕ είναι για τους 'άλλους'*
 - *Η ΠΕ είναι εναντίον της Δύσης*
 - *Η ΠΕ πολώνει και διαιρεί το έθνος-κράτος*
- Καταγραφή σε ένα προσωπικό αναστοχαστικό ημερολόγιο. Η συζήτηση θα πραγματοποιηθεί στις δια ζώσης συναντήσεις. / σε δυάδες/τετράδες/2 κύκλους

Χαρακτηριστικά πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης

- Η Πολυπολιτισμική εκπαίδευση είναι ένα μεταρρυθμιστικό κίνημα για αναδιάρθρωση των σχολείων ώστε να **καλλιεργηθούν ικανότητες κατανόησης της εθνοπολιτισμικής διαφορετικότητας** και ανάληψης δράσης.
- Αποδέχεται ότι η φυλή, η εθνότητα, ο πολιτισμός, η κοινωνική τάξη είναι σημαντικά στοιχεία των κοινωνιών
- Αποδέχεται την πολιτισμική διαφορετικότητα ως πηγή εμπλουτισμού της κοινωνίας

Στόχοι

- Οι απόψεις για τη θέση της εθνότητας στα σχολικά προγράμματα διαφοροποιούνται σημαντικά.
- Συμφωνία υπάρχει για τους εξής στόχους της πολυπολιτισμικής προσέγγισης για τα παιδιά εθνοτικής καταγωγής:
 - Σχολική μεταρρύθμιση για ίσες ευκαιρίες
 - Βελτίωση σχολικής επίδοσης και αυτοαντίληψης
 - Σεβασμός, ανεκτικότητα και θετικές στάσεις για την εθνοπολιτισμική διαφορετικότητα
 - Ικανότητα για ανάλυση γεγονότων μέσα από την οπτική διαφορετικών πολιτισμών, αλλά και ικανοτήτων αυτοκριτικής, αναστοχασμού και αποδοχής του άλλου.

Συντηρητική Κριτική

- Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση στα μάτια των συντηρητικών απόψεων:
 - Υποσκάπτει το εκπαιδευτικό σύστημα με την υποταγή αυτού στις μειονοτικές ανάγκες
 - Αποτυγχάνει να κοινωνικοποιήσει τους μαθητές σε έναν κοινό εθνικό πολιτισμό απαραίτητο για την κοινωνική συνοχή.
 - Προκαλεί κοινωνικό διχασμό/κατακερματισμό και πόλωση με την ανάδειξη των διαφορών
 - Πολιτικοποιεί την εκπαίδευση δίνοντας βήμα στις απαιτήσεις φυλετικών διεκδικήσεων

Ριζοσπαστική Κριτική

- Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση στα μάτια των ριζοσπαστικών απόψεων:
 - Εστιάζει μόνο στο πολιτισμικό επίπεδο και όχι σε θέματα κοινωνικής διαστρωμάτωσης και ρατσισμού.
 - Παραβλέπει **τα αίτια των διακρίσεων** που στερούν την πρόσβαση στους μηχανισμούς εξουσίας.
 - Δεν ασχολείται με θέματα **σχέσεων εξουσίας** μεταξύ ομάδων, δεν αναλύει την ταξική διάρθρωση, τον θεσμικό ρατσισμό και τους μηχανισμούς καταπίεσης
 - Δεν ενδιαφέρεται **για τις μορφές αντίστασης** των μειονοτικών ομάδων απέναντι στην κυρίαρχη εξουσία
 - Ασχολείται με επιδερμικά θέματα όπως η αυτοντίληψη και το πολιτισμικό έλλειμμα
 - Η ΠΕ θεωρείται ως μηχανισμός **κοινωνικού ελέγχου** και αντιμετώπισης των κοινωνικών εξεγέρσεων/ διεκδικήσεων προκειμένου να μείνει αμετάβλητη η κοινωνική δομή.
 - Στο πλαίσιο αυτό βρίσκουν την ευκαιρία για κοινωνική άνοδο και ενσωμάτωση μόνο ορισμένα μέλη μειονοτικών ομάδων που επωφελούνται από τη **‘φυλετική βιομηχανία’**

Μοντέλα πολυπολιτισμικής κοινωνίας: Εθνοτικός πολυπολιτισμός

- Εθνοπολιτισμική εκδοχή-άθροισμα διαφορετικών ομάδων χωρίς σχέσεις
- Ισότητα πολιτισμών (με κλειστή/στατική έννοια) για διαφοροποίησή τους
- Πλήθος πολυπολιτισμικά προγράμματα ενδυνάμωσης της πολιτισμικής ταυτότητας των μεταναστών.

Φιλελεύθερος πολυπολιτισμός

- Έμφαση στο άτομο και στη διάκριση ιδιωτικού και δημοσίου χώρου
- Έμφαση στην απονομή ατομικών δικαιωμάτων και αποστασιοποίηση από τις μειονοτικές διεκδικήσεις
- Έμφαση στο ότι ο πολιτισμός του δημοσίου χώρου στηρίζεται σε οικουμενικές αρχές
- Η πολυπολιτισμικότητα αποτελεί ιδιωτική υπόθεση

Αριστερός- φιλελεύθερος πολυπολιτισμός

- Έμφαση στον αγώνα για διεκδίκηση κοινωνικής δικαιοσύνης, κατοχύρωση ισότητας εθνοτικών ομάδων, και αναγνώριση πολιτισμικής ταυτότητας
- Κριτική στον πολιτισμικό σχετικισμό και στις οικουμενικές αρχές των δυτικών κοινωνιών
- Διεκδίκηση για αντιπροσωπευτική ισότητα και θετικό στιγματισμό
- Θεωρίες κοινοτισμού

Κριτικός-αναστοχαστικός πολυπολιτισμός

- Προτάσσει τις αρχές τις **ισότιμης αντιπροσώπευσης** και της διαπολιτισμικής αναγνώρισης
- Οι πολιτισμική διαφορετικότητα και η ταυτότητα, αν και συνδέονται με συγκεκριμένη κοινωνική θέση, δεν **είναι στατικά μεγέθη** και τα σύνορά τους δεν είναι δεδομένα απέναντι στον άλλο.
- Προωθεί την έννοια της **υβριδικής ταυτότητας** για να τονιστεί η συνθετότητα των προσωπικών και ομαδικών ταυτοτήτων στις πλουραλιστικές κοινωνίες και για να αποφευχθεί η παγίωση των ορίων μεταξύ μειονότητας και πλειονότητας.
- Η υβριδική ταυτότητα υπερβαίνει τη **λογική του δυισμού** αυτόχθονοι-ξένοι, ταυτότητα – ετερότητα και τονίζει τα κοινά σημεία
- Η **διαφορετικότητα** δεν ορίζεται ως πολιτισμική διαφορά μεταξύ ξένων ομάδων αλλά **ως σύστημα κοινωνικής ανισότητας**
- Υπάρχει μια **μετατόπιση από τη λογική των πολιτισμικών διαφορών στην ύπαρξη κοινών** σημείων και στην επίτευξη μιας κοινωνίας χωρίς αποκλεισμούς και στιγματισμούς με ισότιμη πολιτική/πολιτισμική συμμετοχή και αντιπροσώπευση.

Επιλογικά

- Η πολυπολιτισμική εκπαίδευση συνδέει τη γνώση, τις αξίες, την ενθάρρυνση και τη δράση
- Στοχεύει στην αναστοχαστική δράση και στον πολίτη που στοχάζεται τις αντιφάσεις ανάμεσα στα ιδεώδη της ελευθερίας, της ισότητας και στις πραγματικότητες του ρατσισμού.
- Η ΠΕ αποδέχεται τις μεταμοντέρνες απόψεις για την παραγωγή της γνώσης και την καταστασιακή της υπόσταση.

Δραστηριότητα

- Τι σημαίνει για σένα η λέξη «θρησκεία»;
- Αντιπαράβαλε τις απόψεις σου με αυτές των φίλων σου.
- Μήπως οι απόψεις σας ταυτίζονται; (Hendry 2011, σ. 252).

Πολυπολιτισμικά σχολικά περιβάλλοντα και σχεδιασμός

Δραστηριότητα

- Αναλύστε το περιστατικό επίπληξης νηπιαγωγού για την ανάρτηση διαφορετικών σημαιών στο νηπιαγωγείο και την οργάνωση της εθνικής εορτής
- σχολιασμός των ερμηνευτικών προτύπων για την διαφορετικότητα που προκύπτουν από επιστολές και τα ΜΜΕ
- Προβληματιστείτε για το αν στη χώρα μας υπάρχει διαπολιτισμική επίγνωση των εκπαιδευτικών , των γονέων και των κοινωνικών παραγόντων που εμπλέκονται στο σχολείο.
- <http://www.youtube.com/watch?v=9tdJvp1qmZQ>

Μοντέλο ΠΕ στις μεταμοντέρνες κοινωνίες

- Οι διαστάσεις της ΠΕ σύμφωνα με τον Banks είναι:
 - Η ενσωμάτωση περιεχομένου/ διαφορετικών πολιτισμικών παραδειγμάτων
 - Η διαδικασία παραγωγής της γνώσης – κατανόηση κατασκευής της υπό την επίδραση πολιτισμικών φίλτρων και προκαταλήψεων
 - Ο περιορισμός των προκαταλήψεων
 - Η παιδαγωγική της ισότητας: τεχνικές που ανταποκρίνονται στο πολιτισμικό ύφος & συνεργατικές τεχνικές
 - Ενθαρρυντικός πολιτισμός του σχολείου- το σχολείο ως φορέας αλλαγής

Πολυπολιτισμικό σχολείο

- Σε αυτό όλοι οι μαθητές έχουν την ευκαιρία για πολιτισμική ενδυνάμωση
- Η σχολική μεταρρύθμιση επικεντρώνεται στις εξής παραμέτρους:
 - Στάσεις, αντιλήψεις, πεποιθήσεις, ενέργειες του προσωπικού
 - Επίσημο πρόγραμμα σπουδών και τρόπος μελέτης
 - Μάθηση, διδασκαλία και πολιτισμικοί τρόποι που ευνοούνται
 - Γλώσσες του σχολείου
 - Υλικά διδασκαλίας
 - Τεχνικές αξιολόγησης και ελέγχου
 - Κρυμμένο αναλυτικό πρόγραμμα και φιλοσοφία σχολείου
 - Πρόγραμμα συμβουλευτικής

Μετασχηματισμός ΑΠ στην ΠΕ

- Η ΠΕ στοχεύει
- όχι απλά στον εμπλουτισμό αλλά στο μετασχηματισμό των αναλυτικών προγραμμάτων (ΑΠ) μέσα από την αλλαγή των ερμηνευτικών προτύπων
- Στοχεύει και στην ανάλυση κοινωνικοπολιτισμικών φαινομένων μέσα από το πρίσμα του άλλου.
- Στην καλλιέργεια ικανοτήτων επιβίωσης στο σύγχρονο κόσμο (διαπολιτισμική ικανότητα)
- Στην αντίληψη του πώς κατασκευάζεται η γνώση μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο (δεν είναι ούτε στατική ούτε ουδέτερη)

Δραστηριότητα

- Βρείτε στο ΔΕΠΠΣ στοιχεία διαπολιτισμικότητας
- Ποιες ιδέες/ περιεχόμενα / τεχνικές προωθούν τη διαπολιτισμικότητα στη σχολική ρουτίνα

Στόχοι μετασχηματιστικού ΑΠ

- Ο σκοπός ενός σύγχρονου πολυπολιτισμικού προγράμματος σπουδών είναι
 - να προάγει την πολυπολιτισμική μόρφωση,
 - την πολιτισμική δημοκρατία και ενθάρρυνση
- μέσω
 - Γνώσης (οι μαθητές να γνωρίζουν)
 - Ενσυναίσθησης (οι μαθητές να νοιάζονται) και
 - Δράσης και του μετασχηματισμού (οι μαθητές να ενεργούν)

Κατασκευή σχολικής γνώσης

- Το τι θα διδαχθεί στο σχολείο και το ποιος αποφασίζει κι αυτό δεν είναι ουδέτερη και στατική διαδικασία
- Πραγματώνεται στο κοινωνικό πλαίσιο και διαμορφώνεται από τη δυναμική αλληλεπίδραση των κοινωνικών ομάδων.
- Ο κοινός πυρήνας των γνώσεων θα πρέπει να αντικατοπτρίζει την πολιτισμική δημοκρατία και τις ανάγκες/εμπειρίες των πολιτών μιας χώρας.
- Υπάρχουν ειδικά συμφέροντα που ταυτίζονται με τις μειονοτικές διεκδικήσεις και τα συμφέροντα της κυρίαρχης ομάδας που η ίδια τα ταυτίζει με το γενικό καλό....
- Η οριοθέτηση της γνώσης στο σχολείο περνά μέσα από συσχετισμούς εξουσίας και μηχανισμούς ελέγχου της!!

Κατηγορίες γνώσης

- Οι Εκπαιδευτικοί απαιτείται να κατακτήσουν συγκεκριμένες γνώσεις για την ανάπτυξη θετικών στάσεων και συμπεριφορών
 1. Γνώση σημαντικών ερμηνευτικών προτύπων στην Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση (ΠΕ)
 2. Γνώση βασικών εννοιών της ΠΕ
 3. Ιστορική και πολιτισμική γνώση των κυριότερων πολιτισμικών ομάδων του σχολείου
 4. Παιδαγωγική γνώση (προσαρμογή στις ανάγκες της πολιτισμικής διαφορετικότητας- διδασκαλία με κεντρικές ιδέες.

1.Τα ερμηνευτικά πρότυπα της ΠΕ

- Τα ερμηνευτικά πρότυπα είναι σύνολα αλληλοσυνδεόμενων ιδεών που εξηγούν την ανθρώπινη συμπεριφορά.
- Έχουν συγκεκριμένους σκοπούς/ παραδοχές/ αξίες και οδηγούν σε δράση
- Η εξήγηση της χαμηλής επίδοσης μαθητών εθνοτικής καταγωγής/χαμηλότερων τάξεων παραπέμπει σε δύο πρότυπα που επηρεάζουν την διδακτική φιλοσοφία των εκπαιδευτικών

A) Το ερμηνευτικό πρότυπο της πολιτισμικής στέρησης / ελλείμματος

- Οι χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις βιώνουν την πολιτισμική στέρηση και μη αναστρέψιμα γνωστικά ελλείμματα
- Το πρόβλημα είναι ο πολιτισμός των μαθητών και οι ίδιοι οι μαθητές
- Οι κακές επιδόσεις οφείλονται στον ελλειμματικό πολιτισμό και όχι στον πολιτισμό του σχολείου που εντάσσονται οι μαθητές.
- Σκοπός του σχολείου είναι να αντισταθμίσει αυτό το έλλειμμα μέσα από συμπεριφορικές μεθόδους διδασκαλίας. (επανακοινωνικοποίηση)

B) το ερμηνευτικό πρότυπο της πολιτισμικής διαφοράς

- Αντιτίθεται στο α' πρότυπο με τον ισχυρισμό ότι οι κακές επιδόσεις είναι λόγω του ότι οι πολιτισμοί των μαθητών διαφέρουν από αυτόν της κυρίαρχης ομάδας και του σχολείου.
- Το σχολείο ευθύνεται για τις χαμηλές επιδόσεις και όχι οι μαθητές, διότι δεν εφαρμόζει πολιτισμικά ευαίσθητες και εμπλουτισμένες διδακτικές
- Το σχολείο είναι άκαμπτο σε διαφορετικές γλώσσες και διαλέκτους αλλά και απέναντι στην διαφορετικότητα του μαθησιακού ύφους των μαθητών
- Προτείνονται συνεργατικές μέθοδοι διδασκαλίας

2. Οι έννοιες της ΠΕ

- Κυρίαρχη έννοια είναι ο πολιτισμός (υλικές και άυλες /συμβολικές όψεις), ένα δυναμικό, σύνθετο και μεταβαλλόμενο σύνολο αξιών, πεποιθήσεων, συμβόλων, πρακτικών, κτλ
- Εθνικός πολιτισμός (μακροπολιτισμός) με τα κυρίαρχα ιδεώδη
- Μικροπολιτισμοί των διαφορετικών ομάδων που ερμηνεύουν/μεταβιβάζουν/βιώνουν τα ιδεώδη με διαφορετικό τρόπο.

Μεταβλητές πολιτισμού

- Οι παρακάτω μεταβλητές σε οποιονδήποτε μικροπολιτισμό γίνονται αντιληπτές με διαφορετικό τρόπο από τα μέλη του και επομένως αυτά διαφοροποιούνται σημαντικά – δεν υπάρχει ομοιογένεια
 - Αξίες και τρόποι συμπεριφοράς
 - Γλώσσες και διάλεκτοι
 - Μη λεκτική επικοινωνία
 - Πολιτισμική γνώση
 - Οπτική, κοσμοαντιλήψεις και πλαίσια αναφοράς
 - Ταύτιση

3. Γνώση εθνοπολιτισμικών ομάδων

- Μέσα από βασικές έννοιες για να κατανοηθεί η διαφορετική εμπειρία και κοσμοαντίληψη. Αυτές είναι:
 - Η καταγωγή και η μετανάστευση
 - Ο κοινός πολιτισμός, αξίες και σύμβολα
 - Εθνοτική ταυτότητα και η αίσθηση του ανήκειν/ταύτισης
 - Οπτική, κοσμοαντιλήψεις και πλαίσια αναφοράς
 - Εθνοτικοί θεσμοί και αυτοπροσδιορισμός
 - Δημογραφική, οικονομική, πολιτική και κοινωνική θέση
 - Προκατάληψη, διακρίσεις και ρατσισμός
 - Ενδοεθνοτική ποικιλότητα
 - Αφομοίωση και επιπολιτισμός
 - Επανάσταση
 - Παραγωγή γνώσης

4.Διδασκαλία με κυρίαρχες ιδέες

- Η εννοιολογική προσέγγιση
 - (γεγονότα,
 - έννοιες & χαμηλές, ενδιάμεσες και καθολικές γενικεύσεις)
 - μετασχηματίζει το ΑΠ αξιοποιώντας και τη διεπιστημονικότητα
- Βασικές έννοιες είναι
 - ο πολιτισμός, εξουσία, κοινωνικοποίηση, μετανάστευση, εθνοτική πολυμορφία, πολιτισμική αλλαγή, κτλ

Μοντέλο εννοιολογικής πολυπολιτισμικής προσέγγισης

- Αναγνώριση βασικών εννοιών στις οποίες θα στηριχθεί το ΑΠ και οι οποίες προωθούν την κατανόηση μιας πολυπολιτισμικής κοινωνίας
 - (έχουν εγκυρότητα, σπουδαιότητα, διάρκεια, ισορροπία και εθνοτική και πολιτισμική συνάφεια)
- Αναγνώριση καθολικών, ενδιάμεσων και χαμηλού επιπέδου γενικεύσεων που συνδέονται με τις έννοιες
- Διατύπωση διδακτικών στρατηγικών και δραστηριοτήτων (σπειροειδής διδασκαλία εννοιών και κοινωνική έρευνα και αναστοχασμός)

Παραγωγή γνώσης

- Σημαντικό είναι να κατανοήσουν οι μαθητές πώς παράγεται η γνώση, πώς διαμορφώνονται οι ερμηνείες και πώς οι πολιτισμικές εμπειρίες/οπτικές επηρεάζουν την παραγωγή της γνώσης.
- Το μετασχηματιστικό ΑΠ συμβάλλει στη διαμόρφωση μέσα από μια εποικοδομιστική προσέγγιση της μάθησης και της γνώσης.
- Το σχολείο αποτελεί μια κοινότητα που παράγει γνώση και ερμηνείες των κοινωνικών και ιστορικών γεγονότων αξιοποιώντας τις διαφοροποιημένες εμπειρίες των μαθητών

Μέθοδοι μετασχηματισμού του ΑΠ

- Η ενσωμάτωση πολιτισμικού περιεχομένου στο αναλυτικό πρόγραμμα γίνεται με διάφορες μεθόδους, κυρίως με:
 - Την **προσέγγιση των συνεισφορών** (γιορτές, επέτειοι, κτλ)
 - Την **προσθετική προσέγγιση** (συζήτηση θεμάτων και εννοιών προσθετικά στο υπάρχον)
 - Την προσέγγιση **του μετασχηματισμού** (αλλαγή του κανόνα και των ερμηνευτικών/πολιτισμικών προτύπων, πολυπρισματικές οπτικές, κριτική σκέψη)
 - Την **προσέγγιση της απόφασης και της κοινωνικής δράσης** (συμμετοχή σε πολυπολιτισμικές εμπειρίες, λήψη αποφάσεων)

Σχολική Μεταρρύθμιση & πολυπολιτισμικότητα

- Επιτακτική η ανάγκη για μεταρρύθμιση του σχολείου λόγω:
 - Της δημογραφικής προσταγής (αύξηση ποσοστού μεταναστών, γήρανση, υπογεννητικότητα, κτλ)
 - Της οικονομικής παγκοσμιοποίησης (κοινωνία γνώσης και υπηρεσιών)
 - Της ανάγκης για νέες ικανότητες στην πολυπολιτισμική και παγκοσμιοποιημένη κοινωνία του 21^{ου} αιώνα.

Μεταβλητές μεταρρύθμισης

- Μετασχηματιστική σχολική ηγεσία (vs διαντιδραστική ηγεσία) και εκπαιδευτικοί με νέες ηγετικές ικανότητες
- Βελτίωση σχολικής επίδοσης μέσω διαρθρωτικών προγραμμάτων (<http://education.washington.edu/cme/k-12.htm>) και συμμετοχή γονέων
- Διομαδική εκπαίδευση για μείωση προκαταλήψεων και φυλετικής αυτοαπόρριψης

Παράμετροι σχολικής πολυπολιτισμική οργάνωσης

- Διατύπωση πολιτικής του σχολείου που αναγνωρίζει και ενισχύει την ποικιλομορφία/καταστατικός χάρτης
- Το εκπαιδευτικό προσωπικό αντανakλά την εθνοπολιτισμική ποικιλότητα
- Θετικές στάσεις και προσδοκίες του προσωπικού για τα μέλη εθνοπολιτισμικών ομάδων
- Μετασχηματιστικό ΑΠ που εστιάζει στην αναστοχαστική/μετασχηματιστική δράση
- Συμμετοχή γονέων
- Εποικοδομητιστικές, συμμετοχικές, εξατομικευμένες και ενδυναμωτικές στρατηγικές διδασκαλίας
- Ασύμμετρη αντιπροσώπευση- σχολικές επιδόσεις
- Εκπαιδευτικά υλικά που αναδεικνύουν την εθνοπολιτισμική ποικιλομορφία
- Συνεχής εποπτεία

Υλικό Δραστηριοτήτων

- <http://12zografou.wordpress.com>
- <http://www.youtube.com/watch?v=qSqQzKcr4VM>

Πηγές

- Banks, J., 2002, Εισαγωγή στην Πολυπολιτισμική Εκπαίδευση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.
(<http://hippothoe.lis.upatras.gr/cgi-bin-EL/egwcgi/332663/showfull.egw/2+0+1+full>)
- Μάρκου, Γ. 1998, Προσεγγίσεις της Πολυπολιτισμικότητας και η διαπολιτισμική Εκπαίδευση- επιμόρφωση Εκπαιδευτικών, ΓΓΛΕ, Αθήνα. (<http://hippothoe.lis.upatras.gr/cgi-bin-EL/egwcgi/332663/showfull.egw/3+0+1+full>)
- Γκόβαρης, Χ., 2001, Εισαγωγή στη διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Ατραπός, Αθήνα.
(<http://hippothoe.lis.upatras.gr/cgi-bin-EL/egwcgi/332663/showfull.egw/5+0+1+full>)

Πηγές

- Banks, J., 2004, 'Diversity, Group Identity and Citizenship in a Global Age', in *Educational Researcher*, vol.37, no 3, pp. 129-139.
- Centre for Multicultural Education
<http://education.washington.edu/cme/>

Τέλος Ενότητας